

HOTĂRÂREA CURȚII
DIN 22 FEBRUARIE 1984*

Gerda Kloppenburg
împotriva Finanzamt Leer
(cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare, formulată de Niedersächsisches
Finanzgericht)

„Efectul directivelor – Efectul retroactiv al unei modificări”

Cauza 70/83

În cauza 70/83

având ca obiect o cerere adresată Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE de către Niedersächsisches Finanzgericht, de pronunțare, în litigiul pendinte în fața acestei instanțe, între

GERDA KLOPPENBURG

și

FINANZAMT LEER,

a unei hotărâri preliminare privind interpretarea articolului 13 partea B litera (d) punctul 1 din A șasea Directivă 77/388/CEE a Consiliului din 17 mai 1977 privind armonizarea legislațiilor statelor membre referitoare la impozitele pe cifra de afaceri – sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată: bază unitară de evaluare (JO L 145, p. 1) și a articolului 1 din A noua Directivă a Consiliului din 26 iunie 1978 privind armonizarea legislațiilor statelor membre referitoare la impozitele pe cifra de afaceri (JO L 194, p. 16),

CURTEA,

compusă din domnii J. Mertens de Wilmars, președinte, T. Koopmans, K. Bahlmann și Y. Galmot, președinți de cameră, P. Pescatore, Mackenzie Stuart, A. O'Keefe, G. Bosco, O. Due, U. Everling și C. Kakouris, judecători,

avocat general: domnul P. VerLoren van Themaat
grefier: domnul H. A. Rühl, administrator principal,

pronunță prezenta

HOTĂRÂRE

* Limba de procedură: germana.

1 Prin Ordonanța din 3 martie 1983, primită la Curte la 28 aprilie 1983, Niedersächsisches Finanzgericht a adresat, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, o întrebare preliminară privind interpretarea articolului 13 partea B litera (d) punctul 1 din A șasea directivă 77/388/CEE a Consiliului din 17 mai 1977 privind armonizarea legislațiilor statelor membre referitoare la impozitele pe cifra de afaceri – sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată: bază unitară de evaluare (JO L 145, p. 1) și al articolului 1 din A noua Directivă a Consiliului din 26 iunie 1978 privind armonizarea legislațiilor statelor membre referitoare la impozitele pe cifra de afaceri (JO L 194, p. 16), în scopul de a stabili dacă dispoziția menționată anterior din A șasea directivă putea fi invocată de negociatorii de credite în cursul primului semestru 1978.

2 Este necesar să se reamintească faptul că, în temeiul articolului 1 din A șasea directivă din 17 mai 1977, statele membre trebuiau să adopte până la 1 ianuarie 1978, cel târziu, actele cu putere de lege și actele administrative necesare în scopul adaptării propriului regim al taxei pe valoarea adăugată la cerințele directivei. Deoarece mai multe state membre, printre care și Republica Federală Germania, nu au fost în măsură să efectueze modificările necesare în timp util, Consiliul a adoptat, la 26 iunie 1978, A noua Directivă care era adresată acestor state membre și care le autoriza să pună în aplicare A șasea directivă până la 1 ianuarie 1979, cel târziu. A noua directivă a fost notificată destinatarilor săi la 30 iunie 1978.

3 Republica Federală Germania a asigurat punerea în aplicare a dispozițiilor din A șasea directivă numai prin Legea din 26 noiembrie 1979 (Bundesgesetzblatt I, p. 1953), cu efect de la 1 ianuarie 1980. Or, în hotărârile sale din 19 ianuarie 1982 (Becker, cauza 8/81, Recueil 1982, p. 53) și din 10 iunie 1982 (Grendel, cauza 255/81, Recueil 1982, p. 2301), Curtea a hotărât că dispoziția referitoare la scutirea de la plata impozitului pe cifra de afaceri pentru tranzacțiile de negociere a creditelor, prevăzută la articolul 13 partea B litera (d) punctul 1 din A șasea Directivă, putea fi invocată începând cu 1 ianuarie 1979, în cazul nepunerii în aplicare a acestei directive, de către un negociator de credite, în cazul în care acesta nu a transferat respectiva taxă fideiusorilor săi, fără ca statul să îi poată imputa nepunerea în aplicare a directivei.

4 Din dosar, rezultă că reclamanta în acțiunea principală, doamna Gerda Kloppenburg (denumită în continuare reclamantă) conduce o agenție de credite și ipotecă în Republica Federală Germania. Pentru primul semestru 1978, aceasta a solicitat scutirea de la plata impozitului pe cifra de afaceri în temeiul articolelor 1 și 13 partea B litera (d) punctul 1 din A șasea directivă.

5 Finanzamt Leer a respins această cerere și a aplicat operațiunilor reclamantei rata normală, în conformitate cu legislația națională care nu fusese încă modificată la momentul respectiv.

6 Invocând hotărârile citate anterior, reclamanta a introdus o acțiune împotriva acestei decizii în fața Finanzgericht, care a suspendat judecata și a adresat Curții următoarea întrebare:

„Dispoziția referitoare la scutirea de la plata impozitului pe cifra de afaceri pentru operațiunile de negociere a creditelor, prevăzută la articolul 13 partea B litera (d) punctul 1 din A șasea Directivă 77/388CEE a Consiliului din 17 mai 1977 privind armonizarea legislațiilor statelor membre referitoare la impozitele pe cifra de afaceri – sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată: bază unitară de evaluare, poate fi invocată de către negociatorii de credite în cursul perioadei cuprinse între 1 ianuarie 1978 și 30 iunie 1978, în cazul nepunerii în aplicare a directivei, de către un negociator de credite, în cazul în care acesta nu a transferat respectiva taxă fideiusorilor, chiar dacă, în temeiul articolului 1 din A noua directivă 78/583 a Consiliului din 26 iunie 1978 privind armonizarea legislațiilor statelor membre referitoare la impozitele pe cifra de afaceri, statele membre citate la acest articol au fost autorizate să pună în aplicare Directiva 77/388 până la 1 ianuarie 1979?”

7 Pentru a răspunde la această întrebare, este necesar, în primul rând, să se examineze situația juridică a operatorilor economici în cursul primului semestru 1978, și anume înainte de momentul în care A noua directivă a produs efecte prin notificarea sa către statele membre destinatare ale acestei directive.

8 În cursul acestei perioade, operatorii economici stabiliți într-unul din statele membre care nu și-au îndeplinit obligația de a-și adapta legislația la dispozițiile Celei de-a șasea Directive înainte de 1 ianuarie 1978, se confruntau cu o nepunere în aplicare a directivei care putea duce la neaplicarea, de către autoritățile fiscale, a scutirilor prevăzute în favoarea unora dintre acești operatori. Această situație era identică cu cea care a condus la hotărârile citate anterior din 19 ianuarie și 10 iunie 1982.

9 Rezultă că, în cursul perioadei menționate anterior, un negociator de credite care nu a transferat taxa fideiusorilor, era îndreptățit să invoce scutirea prevăzută la articolul 13 partea B litera (d) punctul 1 din A șasea directivă, fără ca un stat membru care s-a abținut să acționeze să îi poată imputa nepunerea în aplicare a acestei directive.

10 În consecință, singura problemă nouă în speță este aceea de a ști dacă situația juridică a unui astfel de operator economic a fost modificată, cu efect retroactiv, prin A noua directivă. Prin urmare, în al doilea rând, este necesar să se examineze această ultimă directivă pentru a constata dacă aceasta produce un astfel de efect și, în acest caz, dacă a putut face acest lucru în mod legal.

11 În această privință, este necesar să se sublinieze, astfel cum a făcut deja Curtea în repetate rânduri, că legislația comunitară trebuie să fie fără echivoc, iar aplicarea sa, previzibilă pentru justițiabili. Amânarea datei de intrare în vigoare a unui act cu o sferă de aplicare generală, în timp ce data prevăzută inițial a fost depășită, poate aduce atingere în sine acestui principiu. În măsura în care amânarea urmărește anularea căilor de atac conferite deja de actul inițial persoanelor de drept privat, acest efect ridică, în mod efectiv, problema validității actului de modificare.

12 Cu toate acestea, problema validității nu se poate pune decât dacă intenția de a produce efectul menționat anterior rezultă în mod explicit din actul de modificare. Or, nu

acesta este cazul Celei de-a noua Directive. Textul acestei directive conține numai o simplă prorogare a termenului de transpunere a celei de-A șasea directive, adresată statelor membre care nu au putut definitiva, în termenul prevăzut inițial, procedura legislativă necesară pentru adaptarea legislației lor referitoare la taxa pe valoarea adăugată. Acesta nu face nicio precizare conform căreia respectiva prorogare modifică situația operatorilor economici în ceea ce privește operațiunile efectuate de aceștia înainte de intrarea în vigoare a actului de modificare a termenului de punere în aplicare.

13 Rezultă că A noua directivă trebuie interpretată în sensul că nu are efect retroactiv în această privință.

14 Prin urmare, este necesar să se răspundă la întrebarea adresată că, în cazul nepunerii în aplicare a Celei de-a șasea Directive 77/388/CEE a Consiliului din 17 mai 1977 privind armonizarea legislațiilor statelor membre referitoare la impozitele pe cifra de afaceri – sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată: bază unitară de evaluare, un negociator de credite poate invoca dispoziția referitoare la scutirea de taxă, prevăzută la articolul 13 partea B litera (d) punctul 1 din această directivă, pentru operațiuni efectuate între 1 ianuarie și 30 iunie 1978, în cazul în care acesta nu a transferat respectiva taxă fideiusorilor săi.

Cu privire la cheltuielile de judecată

15 Cheltuielile efectuate de către guvernul italian și de către Comisie, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări. Întrucât procedura are, în raport cu părțile în acțiunea principală, un caracter incidental față de procedura în fața instanței naționale, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA,

declară:

În cazul nepunerii în aplicare a Celei de-a șasea Directive 77/388 a Consiliului din 17 mai 1977 privind armonizarea legislațiilor statelor membre referitoare la impozitele pe cifra de afaceri (sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată – bază unitară de evaluare, un negociator de credite poate invoca dispoziția referitoare la scutirea de la plata taxei, prevăzută la articolul 13 partea B litera (d) punctul 1 din această directivă, pentru operațiuni efectuate între 1 ianuarie și 30 iunie 1978, în cazul în care acesta nu a transferat respectiva taxă fideiusorilor săi.

Mertens de Wilmars	Koopmans	Bahlmann	
Galmot	Pescatore	Mackenzie Stuart	O'Keeffe
Bosco	Due	Everling	Kakouris

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 22 februarie 1984.

Grefier
P. Heim

Președinte
J. Mertens de Wilmars